

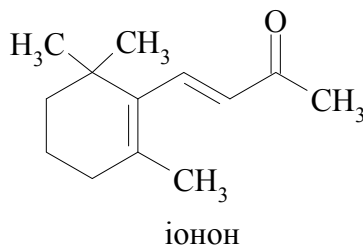
Альдегіди та кетони

◆ Аромат мигдалю та вишні частково зумовлений наявністю **бензальдегіду** C_7H_6O . В запах вишні також невеликий внесок належить ціановодневій кислоті HCN. Бензальдегід та ціановоднева кислота дуже часто зустрічається в кісткових та насіннячних плодах (абрикосах, персиках). Бензальдегід включають в склад синтетичних духмяних композицій.

◆ Альдегід **ванілін** $C_8H_8O_3$ містить в своїй молекулі як і бензальдегід бензенове кільце. Саме ця сполука надає приємний запах ванілі.

◆ **Цитраль** – альдегід будови $C_{10}H_{16}O$, побудований як би з двох молекул ізопрену, має сильний лимонний запах і використовується як духмяна речовина та додаток до харчових продуктів.

◆ Запах спілих ягід малини зумовлений в основному наявністю **пара-гідроксифенілбутан-2-ону** $C_{10}H_{12}O_2$. Запах свіжості недавно зірваної малини частково пов'язаний з присутністю **іонону** $C_{13}H_{20}O$.

Іонон також надає аромату фіалкам.

◆ Найбільш відомим з циклічних кетонів є **камфора** $C_{10}H_{16}O$, в молекулі якої карбонільна група являє собою частину шестичленного кільця. Камфора – важливий пластифікатор. Тому вироби з пластиків, наприклад гребінець, часто пахнуть камфорою.

◆ Дуже цікавими є циклічні кетони **мускон** $C_{16}H_{30}O$ та **цибетон** $C_{17}H_{30}O$. Мускон міститься в мускусі – складній речовині, яку виробляє маленька залоза в брюшній порожнині самця мускусного оленя, що живе в Центральній Азії, переважно в районі Гімалаїв. Мускус, що має сильний запах, служить оленю, мабуть, для приваблення самок. Але цей запах залучає й мисливців. Щороку тільки заради дорогоцінного мускусу вбивають тисячі оленів. З кожної сотні вбитих оленів добувають біля 3,5 кг мускусу, в якому міститься біля 30 г мускону. Цибетон міститься в аналогічних виділеннях залоз африканської кішки циветти. В більшій кількості і мускон, і цибетон (особливо він) пахнуть досить противно. Але вони поліпшують запах духів, якщо їх додавати туди в

невеликій кількості. Крім того, вони збільшують стійкість духів тому, що сповільнюють їх випаровування. Для цієї ж мети служить і інша речовина – **амбра**. Це виділення організму хворих китів, що дурно пахне. Вона в великих кількостях міститься у вбитих китах, а іноді просто на березі, куди її виносять хвилі. Незважаючи на своє не досить приємне походження та зовнішній вигляд, амбра цінується дуже високо завдяки тому, що широко застосовується в виробництві парфумів. Часто духмяні речовини розчиняють в суміші спирту та води – тоді отримуємо одеколон чи туалетна вода. Вони коштують дешевше ніж духи, але, звичайно, й менш стійкі.